

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 2948/2019
07.11.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Зоране Делибашић и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., Општина ..., чији су пуномоћници Соња Мишковић и Владимир Мишковић, адвокати из ..., против тужене Републике Србије - Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 10216/18 од 17.01.2019. године, у седници већа одржаној дана 07.11.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 10216/18 од 17.01.2019. године и предмет враћа том суду на поновно одлучивање о жалбама странака.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 7395/17 од 17.09.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезана је тужена да му на име накнаде нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због умањења животне активности исплати износ од 150.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 17.09.2018. године до исплате. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев преко досуђеног до траженог износа од 400.000,00 динара са припадајућом каматом. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да исплати тужиоцу на име трошкова парничног поступка износ од 88.800,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 10216/18 од 17.01.2019. године, ставом првим изреке преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 7395/17 од 17.09.2018. године у ставу првом изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због умањења животне активности исплати износ од 150.000,00 динара са законском

затезном каматом почев од 17.09.2018. године до исплате. Ставом другим изреке преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у ставу трећем изреке првостепене пресуде и одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију из свих законских разлога због којих се ревизија може изјавити, с тим што је предложио да се о ревизији одлучује у смислу члана 404. Закона о парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

С обзиром на то да је побијаном другостепеном пресудом преиначена првостепена пресуда и одлучено о тужбеном захтеву, Врховни касациони суд је, претходно оцењујући дозвољеност ревизије, нашао да је ревизија дозвољена у смислу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 87/2018 – у даљем тексту: ЗПП), па нема законских услова за одлучивање о ревизији као о изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду на основу овлашћења из члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а у ревизији се не указује на битне повреде поступка које могу бити ревизијски разлог у смислу члана 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је као припадник оружаних снага Војске Југославије учествовао у борбеним дејствима против оружаних формација шитарских терориста на простору Косова и Метохије за време агресије НАТО авијације, у периоду од 03.04.1999. године до 19.06.1999. године. Услед боравка на ратишту тужилац је тешко психички оболео због чега је већ подносио тужбу против тужене и у спроведеном парничном поступку пред Првим основним судом у Београду донета је пресуда П 91687/10 од 23.05.2013. године којом је усвојен тужбени захтев и обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због умањења животне активности исплати износ од 400.000,00 динара са припадајућом законском затезном каматом. У овој парници тужиоцу је накнада штете досуђена због тога што је услед учешћа у борбеним дејствима тешко психички оболео. Тужилац је вршећи војну службу у време НАТО агресије видео страхоте рата, што је на њега утицало тако што је 2010. године осетио тегобе због којих није могао да спава и презнојавао се, због чега се обратио за помоћ неуропсихијатру у Градској болници у ..., да би се касније обратио и лекару у Дому здравља у Тужилац је оболео од анксиозно- депресивног синдрома и узима терапију од 2014. године. На основу налаза и мишљења судског вештака специјалисте неуропсихијатрије др Цветина Урошевића првостепени суд је утврдио да је код тужиоца дошло до погоршања здравственог стања у односу на

раније психичко оболење, јер је дошло до трајне промене личности са дијагнозом Ф 62, што је у узрочно-последичној вези са боравком тужиоца на ратишту на Косову и Метохији. Код тужиоца је дошло до додатног умањења животне активности за 5%. Акутна фаза болести је код тужиоца трајала шест месеци од повратка са ратишта, тачније до децембра 1999.године, након чега је тужиочева болест прешла у хроничну фазу која значи неограничено трајање болести, с`тим што је болест попримила коначан облик 16.12.2014. године када је тужилац прегледан од стране специјалисте неуропсихијатра, тј. када је специјалиста неуропсихијатар објаснио тужиоцу од које болести болује и коју терапију мора да прима до краја живота.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев као основан, оценивши да је приговор застарелости потраживања накнаде траженог вида нематеријалне штете истакнут од стране тужене у току поступка неоснован, јер је обољење тужиоца у узрочно-последичној вези са обављањем војне обавезе на ратишту и тужиочева болест је попримила коначан облик 16.12.2014. године (према налазу и мишљењу вештака), а тужилац је тужбу поднео 17.12.2014. године, дакле у оквиру рока из члана 376. Закона о облигационим односима - ЗОО.

Одлучујући о жалби тужене, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиоца са становиштем да је првостепени суд погрешно применио материјално право – одредбу члана 376. ЗОО када је оценио да је неоснован истакнути приговор застрелости потраживања накнаде штете. Наиме, имајући у виду налаз и мишљење вештака и то део који се односи на прелазак болести тужиоца из акутне у хроничну фазу, другостепени суд је закључио да је код тужиоца након истека првих шест месеци по доласку са ратишта (у децембру 1999. године) обољење прешло у хронично и да је тада попримило облик коначног стања, од ког момента су истекли субјективни трогодишњи рок застарелости и објективни петогодишњи рок застарелости. При томе, другостепени суд се изјаснио и да је имао у виду чињеницу да је тужилац раније покренуо парницу ради накнаде штете због умањења животне активности тужбом од 24.12.2010. године, која је окончана доношењем пресуде 23.05.2013. године, али да подношењем те тужбе није могло доћи до прекида застаревања, јер је потраживање тужиоца већ у моменту подношења претходне тужбе било застарело.

По оцени Врховног касационог суда, основано се у ревизији тужиоца истиче да је другостепени суд, одлучујући о његовој жалби, ценећи истакнути приговор застарелости потраживања, погрешно применио материјално право, на чију примену овај суд у смислу члана 408. ЗПП води рачуна по службеној дужности, због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Такође, основано се у ревизији указује да је другостепени суд одступио од мишљења вештака неуропсихијатра у овом предмету, те да је без потребних стручних знања из области медицине – психијатрије пропустио да на прави начин цени битне чињенице у овом предмету, на које је у току судског поступка позван да

се изјасни једино судски вештак медицинске струке, те да је другостепени суд, тумачећи исказ и налаз вештака, уз констатацију да се почетак рока застарелости не везује за моменат када је дијагностификован коначан облик болести то учинио погрешно, при чему је изгубио из вида објашњење вештака које је дато на рочишту пред првостепеним судом у вези момента када је болест тужиоца добила свој коначан облик. На овај начин другостепени суд је, због погрешне примене материјалног права, непотпуно утврдио чињенично стање.

Доспелост накнаде нематеријалне штете није посебно прописана, као што је случај са материјалном штетом, за коју се, по члану 186. Закона о облигационим односима, обавеза накнаде штете сматра доспелом у тренутка настанка штете. Закључак о доспелости накнаде нематеријалне штете изводи се из члана 361. истог Закона, по коме застарелост почиње тећи првог дана када је поверилац имао право да захтева испуњење обавеза, ако законом за поједине случајеве није другачије прописано, као и члана 376. тог Закона, којим је прописано да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од кад је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило, а у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од када је штета настала (став 1. и став 2.). Према опште усвојеном становишту, сазнање за штету подразумева сазнањање за настанак, као и за обим штете, односно, у циљу оцене објективног рока застарелости, штета је настала када је познат њен дефинитивни обим. Пракса по којој се настанак штете везује за коначан обим штете служи заштити оштећеног и продужењу рокова застарелости, и не може се тумачити на његов терет, уколико штета у време пресуђења постоји у одређеном обиму. Ако је умањење животне активности трајног карактера, а лечење је доживотно, рок застарелости почиње тећи када је по медицинским стандардима постало извесно да се последице болести даљим лечењем не могу отклонити (када је здравствено стање консолидовано). Неприхватљив је став по коме се код погоршања здравственог стања почетак рока застарелости везује за прве симптоме болести, јер у том тренутку обим штете у потпуности непознат.

У конкретном случају другостепени суд је, без отварања расправе, селективно ценио налаз и мишљење вештака. Вештак се у првостепеном поступку изјашњавао о преласку болести из акутног у хронично стање, али и о моменту када је болест тужиоца попримила коначан облик. С обзиром на овакво изјашњење вештака и евентуалне нејасноће у погледу коначног стања болести, према оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је, ради правилног и потпуног утврђења релевантног чињеничног стања требало да закаже расправу, у смислу одредбе члана 383. ЗПП и саслуша вештака неуропсихијатра на околност када је тужиочево обољење, према редовном току ствари, а имајући у виду све релевантне чињенице, постало дефинитивно и неизлечиво, без обзира на тренутак када се тужилац јавио први пут лекару.

С обзиром на наведено укинута је другостепена пресуда, ради потупног утврђења чињеничног стања и правилне примене материјалног права, у смислу изнетих примедби.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци решења, применом одредбе члана 416. став 2. ЗПП

Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић